

Prosodiaa
suomenopettajille

Keskustelun ja puheen sujuvuus

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

Mitä on suullinen kielitaito?

- kyky tulla toimeen elämän eri tilanteissa äidinkielellä tai jollain vieraalla kielellä
- puhetilanteessa tarvitaan monia taitoja:
 - vuorovaikutus
 - sanasto
 - kielioppi
 - ääntäminen

Kuva: Max Pixel. Saatavana osoitteessa [Maxpixel.net](https://www.maxpixel.net) ([linkki](#)).

Sujuvuudesta

Sujuvuuden monimerkityksisyys

Tämän jakson yhteydessä kannattaa miettiä seuraavia kysymyksiä:

- Mitä sujuvuus on?
- Miten sujuvuus-termiä käytetään eri tilanteissa?
- Missä tilanteissa olet itse käyttänyt sitä – ja missä merkityksissä?
- Mistä sujuvuuden merkityksestä on hyötyä opetuksessa ja arvioinnissa?

- Sujuvuus on mukana suullisen kielitaidon arviointikriteereissä.
- Siksi on erityisen tärkeää se, että kielitaidon arvioija on **tietoinen sujuvuus-termin monimerkityksisyydestä** ja eri sujuvuuskäsityksistä.

Arkielämän sujuvuuskäsitys 1/2

- Mitä löytyy, kun hakee verkosta tietoa haulla *sujuva kielitaito*?
 - Esim. ansioluettelo- ja työpaikkahakemus-pohjia, joissa kuvaillaan kielitaitoa: äidinkieli – **sujuva** – hyvä – tyydyttävä.
- ”Sujuvalla” luonnehditaan kielitaitoa yleisellä tasolla. Sujuva on parempi kuin hyvä mutta huonompi kuin erinomainen.
- Tässä kontekstissa sujuvuusluonnehdinta ei useimmiten erottele puhumista ja kirjoittamista.

Arkielämän sujuvuuskäsitys 2/2

- Arkikäsite sisältää usein oletuksen äidinkielen täydellisestä sujuvuudesta: asteikko: äidinkieli – sujuva – hyvä – tyydyttävä.
- **Kielenopetuksen ja kielitaidon arvioinnin erityistarpeisiin tämä sujuvuuskäsitys on liian laaja:** se ei enää kerro juuri mitään. Arkikielessä sujuva kielitaito on hyvän kielitaidon synonyymi.

L2 ja puheen suunnitteluilmiöt 80-luvulla

A: Temporaaliset muuttujat (*temporal variables*)

- 1 Puhetempo (*speech rate*)
- 2 Ääntövauhti (*articulation rate*)
- 2 Taukojen pituus (*pause length*)
- 3 Puhejaksojen pituus (*length of run*)

B Epäröinti-ilmiöt (*hesitation phenomena*)

- 1 Taukojen täyttö (*filled pauses*)
- 2 Toisto (*repetitions*)
- 3 Korjaus (*corrections*)

Lähde: Ellis 1994: 393–396 ja siinä mainitut lähteet.
Tarkka lähde oheismateriaalin lopussa.

Näkökulman herättämiä kysymyksiä 1/2

- Kaikki mainitut ”suunnitteluilmiöt” ovat helposti mitattavia. Mutta onko kielenkäyttö aina helposti mitattavaa? Pitääkö sen edes olla?
- Helppoon mitattavuuteen liittyy se, että suunnitteluilmiöt on erotettu merkityksestä ja merkitysten tekemisestä suullisessa vuorovaikutuksessa:
 - esim. tietyn puhujan puhetempo ei ole aina sama, sillä puhuja voi tietoisesti vaihdella sitä ja tehdä sen avulla vuorovaikutusmerkityksiä.

Näkökulman herättämiä kysymyksiä 2/2

- Eri L2-puhujat eroavat varmasti toisistaan, mutta niin eroavat toisistaan myös eri natiivipuhujat!
- Samat keinot käytössä myös sujuvaksi tulkitussa puheessa: esim. hidas puhetempo voi esiintyä myös sujuvassa puheessa.
- Eripituisia taukoja esiintyy kaikessa puheessa. Merkityksellistä onkin taukojen paikka.

Kirjoitetun tekstin sujuvuus

- Kirjoitetun tekstin sujuvuus
 - liittyy usein **tekstuuriin**, siihen, millainen ”kudelma” tekstistä syntyy, ja
 - se liittyy myös **koherenssiin**, tekstin ”punaiseen lankaan”: siihen, että tekstissä on lukijan mielestä järkeä.
- Kirjoitetun tekstin sujuvuus on toisaalta sidoksissa vahvasti myös lukukokemuksen keskeytymättömyyteen, ”liukuvaan jatkumiseen”
 - niin kuin on puheenkin sujuvuus.

Ks. tekstuurista ja koherenssista Susanna Shoren *Lauseita ja vesinokkaeläimiä* –kirjaa.

Sujuvuus ja YKI:n taitotasokuvaukset

- YKI:ssä sujuvuus on mukana useassa merkityksessä.
- Viereisessä tekstikatkelmassa *sujuvuus*-termiä käytetään melko yleisessä merkityksessä kuvaamaan sekä puheen että kirjoituksen sujuvuutta.
- Teksti on otettu YKIn verkkosivuston taitotasokuvauksista (tarkka lähde oheismateriaalin lopussa).

Taitotaso 6: Ymmärtää vaikeuksitta kaikenlaista puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Ilmausten hienot sävyerot tuottavat enää harvoin vaikeuksia. Puhuu ja kirjoittaa **erittäin sujuvasti** tilanteeseen sopivalla tyyllillä ja pystyy ilmaisemaan hienojakin merkitysvivahteita. Kieliopin ja sanaston hallinta on varmaa lähes kaikissa tilanteissa ja pienetkin puutteet ovat harvinaisia.

Taitotaso 5: Ymmärtää pidempää, normaalitempoista kasvokkaista sekä mm. televisiosta ja radiosta kuultavaa puhetta, vaikka joskus ymmärtäminen vaatii jonkin verran ponnistelua. Ymmärtää rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä ja oman aikamme kirjallisuutta. Puhuu ja kirjoittaa **selkeästi ja sujuvasti** erilaisista aiheista, mutta harvinaisten sanojen ja monimutkaisten lauserakenteiden käyttö saattaa kuitenkin tuottaa vaikeuksia. Hallitsee kieliopin ja sanaston yleensä hyvin ja monipuolisesti.

Dialogi

Dialogi: Pablo kertoo vierailleen meksikolaisen mole-kastikkeen synnystä

- Kuuntele dialogi. Voit kuunnella sen ensin ilman litteraattia ja sen jälkeen niin, että seuraat sitä myös kirjoitettuna.
- Sinun on helpompi keskittyä tähän tehtävään, jos katsot ensin videojakson 5.
- Mieti dialogia kuunnellessasi ja kuuntelun jälkeen seuraavia kysymyksiä:
 - Saitko selvää Pablon kertomuksesta? Miten mole-kastike on syntynyt?
 - Onko Pablon puhe sujuvaa?
 - Kulkeeko keskustelu sujuvasti?
 - Mitä puheen arvioinnille hyödyllinen sujuvuuskäsitys pitää sisällään? Miten sitä voitaisiin lähestyä?

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

Litteraatti s. 1

1 Timo Kerros Pablo vähä et mitä,
2 Miten,
3 Mitä täs molessa on.
4 (3.0)
5 Timo Kerros sitä historiaa vähä.
6 Pablo Mm.=
7 Tina =Joo.
8 Pablo Se oli,
9 (0.8)
10 Mikä se on hauska historia koska,
11 (0.4)
12 Mikä se on,
13 (0.2)
14 MONJAS.

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

15	Timo	Nunnat.
16	Pablo	Nu[n:at.
17	Tina	[Nunnat.
18		(0.3)
19		MONJAS.
20	Pablo	Se oli yks,
21		(0.3)
22		Kokkinunnat.
23		(0.2)
24		Onko.
25	Pablo	Nonna.
26	X	Mm.
27	Y	Nii.
28	Pablo	Joo.

Litteraatti s. 2

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

29	(0.3)
30 Pablo	Ja,
31	(0.6)
32	Mm,
33	Kaikki,
34	Nunat ei tykkä häntä.
35 Y	Niii.
36 Pablo	Ja sitten hän,
37	(1.5)
38	Hän,
39	(0.5)
40	Mikä se on ARZOBISPO.
41 Timo	Arkkipiispa,

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

42	Pablo	Arkkipiispo tule.
43		(1.0)
44		Nunnin,
45		(0.5)
46		Nunnin luona.
47		he he
48	X	((epäselvää puhetta))
49	Pablo	Mikä se on,
50	X	Nii nii joo.
51	Pablo	MONASTE,
52		Mikä se on.
53	Timo	Luostari,
54	Pablo	Kluostari.
55		(0.2)

Litteraatti s. 4

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

56	Pablo	Jo: ↑
57		(0.5)
58		Ja,
59	X	((puhuu espanjaa))
60	Tina	~Y <u>hy</u> ~.
61		Ja sitten,
62		(0.2)
63		<u>Anteksi</u> .
64	Tina	~Y <u>hy</u> ~.
65		(1.5)
66	Pablo	<u>Tama</u> <u>nunna</u> ,
67		(0.4)
68		<u>Nunna</u> ↑

Litteraatti s. 5

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

69	Timo	Joo se <u>kok</u> kinunna vai.
70	Pablo	Joo.=
71	Timo	Joo↑
72	Pablo	<u>Al</u> ko,
73		(0.3)
74		<u>Al</u> koi,
75		<u>Mi</u> kä se on,
76		(0.3)
77		Läh-
78		m- (.) tehdä <u>ka</u> iki.
79	X	[Nii.
80	Timo	[Mm- <u>m</u> .
81	Pablo	Ja hän <u>lai</u> toi,
82		(1.3)

Litteraatti s. 6

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

83	Pablo	(Mitä se,)
84		Hän <u>a</u> jateli,
85		(0.5)
86	Pablo	/Mä,
87		Mä teen <u>t</u> änän,
88		Joo mä ten,/
89		(1.0)
90	Pablo	<u>K</u> ana tänän.
91		(0.8)
92	Pablo	Ja hän laito <u>k</u> ana,
93		Ja,
94		<u>I</u> so,
95		<u>M</u> ikä se on,
96		(1.0)

Litteraatti s. 7

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

Litteraatti s. 8

97	Pablo	ö:,
98		(1.0)
99	Pablo	<u>Mik</u> ä se on↑
100	Y	((epäselvää puhetta))
101	Pablo	Joo.
102		(0.4)
103	Pablo	Ja <u>sit</u> en,
104		(0.3)
105	Pablo	Kun <u>hän</u> oli,
106		(1.0)
107	Pablo	<u>Keit</u> össä.
108	Timo	<u>Miss</u> ä oli,
109	Pablo	[<u>Keiti</u> össä.
110	Tina	[<u>Ku</u> ka.

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

Litteraatti s. 9

111	Pablo	<u>Kei</u> [tiössä.
112	Tina	[<u>Nono</u> ↑
113		<u>Noni</u> ↑
114		Ooko.=
115	Pablo	=Joo.
116		<u>Kokinone</u> .
117	Tina	<u>Kokinone</u> .=
118	Pablo	Joo. he he
119	Emma	TODAS LAS MONJAS EN LA COCINA.
120	Timo	<u>Nun</u> ::a se on ei[kä mikää,
121	Pablo	[<u>Nunna</u> .
122	Tina	[<u>Nunna</u> .
123	Tina	<u>Nunna</u> . he he

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

Litteraatti s. 10

124	Pablo	<u>Kokkinunna</u> .=
125	Tina	=Se on tosi <u>vai</u> kea.
126	Pablo	Joo.
127		(0.4)
128	Pablo	Ja sitten,
129		<u>Yks</u> ,
130		Yks öö,
131		<u>Kysy</u> häneltä,
132		@/Jo: mitä sinä <u>teet</u> <u>täänän</u> /@
133		Ja,
134		<u>Tämä</u> ,
135		<u>Nunna</u> ,
136		<u>Alkoi</u> sano,
137		@Oi joo minä teen tämä <u>kaana</u>
138		koska mä haluan etä,@

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

139	(0.3)
140	Pablo Ak-
141	Aksoβispi↑=
142	Timo <u>Ark</u> [kipiispa.
143	X [<u>Ark</u> kipiispa.
144	Pablo <u>Ark</u> kiβispi,
145	[On,
146	X [he he
147	Tina [he he
148	Pablo On <u>hieno</u> ja on,
149	On,
150	(0.3)

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

151	Pablo	Mikä se on.=
152	X	= <u>Ar</u> vokas.=
153	Pablo	=Onel:inen [joo.
154	X	[Joo joo.
155	Pablo	Ja siten,
156		(0.4)
157	Pablo	<u>Kai</u> ki,
158		<u>Nun</u> :at <u>tul</u> :i,
159		<u>Mi</u> kä se on,
160		Hän,
161		Kun hän <u>pu</u> hu,
162		(0.3)

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

Litteraatti s. 13

163	Pablo	Tuli,
164	Eeva	<u>Ku</u> [untelemaan.
165	Pablo	[Hänen <u>t</u> aka.
166		Ei.
167		(0.3)
168	Pablo	Hänen <u>t</u> aka.
169		Ja laito @vähä <u>suk</u> la ja sitte,
170		(0.3)
171	Pablo	Mä laita vähä <u>su</u> ola ja nyt,
172		(0.3)
173	Pablo	<u>Pippu</u> uri ja sitten,
174		(0.3)
175	Pablo	Mä <u>mit</u> ä minä,
176		(0.3)

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

177	Pablo	<u>Pähk</u> :inä,
178		(0.3)
179	Pablo	Ja,
180		@ <u>Yks</u> chili,
181		<u>Toinen</u> chili,
182		<u>Kolme</u> chili.
183		<u>Kai</u> ki nunia tul:i,
184		(0.3)
185		Ja,
186		Se oli,
187		(0.3)
188		<u>Musta</u> ja se oli,
189		(0.5)
190		<u>Hir</u> [veä.
191	Timo	[<u>Pahannäköne</u> .=
192	Pablo	=Joo.

Litteraatti s. 14

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

193 (0.5)

194 Pablo Ja,

195 (0.3)

196 Pablo Kun kokkinunna tulle a-,

197 Arksvispi↑

198 Mikä se on↑ he he

199 Timo Arkkipiispa.

200 Tina [Arkki.

201 Pablo [Arkki piispa. [he he

202 Tina [he he he [he

203 Pablo [Arkkipiispa

204 tuli,

205 (1.0)

206 Pablo Hän maistu,

Litteraatti s. 15

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

207	(0.4)
208 Pablo	Sano ja hän on,
209	(0.3)
210 Pablo	Ton,
211	(0.3)
212 Pablo	<u>E</u> rin <u>o</u> mainen,
213	(0.3)
214 Pablo	Se on,
215	(0.3)
216 Pablo	<u>T</u> osi <u>h</u> ieno.
217	(0.3)
218 Pablo	Ja siten on synty.
219	he he he
220	(0.3)

Litteraatti s. 16

Litterointimerkit:

.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

221	Pablo	Muta,
222		(0.3)
223	Pablo	Se on,
224		(1.0)
225	Pablo	<u>Tää</u> on,
226		(0.5)
227	Pablo	Täälä <u>Suomesa</u> se on,
228		(0.3)
229	Pablo	Jos <u>sinä</u> menet,
230		<u>Meksikolainen</u> ,
231		<u>Ravintola</u> .
232	X	Jo <u>o</u> .
233	Pablo	<u>Sielä</u> se lue,
234		Öö,

Litteraatti s. 17

Litterointimerkit:	
.	loppua kohti laskeva intonaatiokuvio
,	lopusta tasaisehko intonaatiokuvio
↑	loppua kohti nouseva intonaatiokuvio
<u>miten</u>	tavuprominenssi
MONJA	espanjaksi sanottu sana
=	vuorot liittyvät toisiinsa tauotta
(0.8)	tauon pituus sekunnin kymmenyksinä
:	äänteen pidennys
[	päällekkäispuhunnan alku
(())	litteroijan kommentti
()	epäselvää puhetta
/ /	sävelkorkeustason muutos
@ @	äänensävyn muutos

235	(0.5)
236 Pablo	<u>Suk</u> lakastike <u>ka</u> na.
237 Tina	~Y <u>h</u> y.~
238 X	Jo <u>o</u> .=
239 Pablo	=Ja se on <u>tä</u> mä,
240	(0.5)
241 Pablo	Koska <u>täälä</u> on,
242	(0.3)
243 Pablo	On <u>suk</u> la.
244	(0.4)
245 Pablo	Jo[o.
246 Eeva	[Mä en ois <u>i</u> kinä uskaltanu ottaas
247	<u>se</u> mmosta,
248	<u>Ru</u> okaa missoli <u>suk</u> laakastikek <u>ka</u> nalla.

Pablo ja molen syntytarina

- Saitko selvää Pablon kertomuksesta? Miten mole-kastike on syntynyt?
- Onko Pablon puhe sujuvaa?
- Kulkeeko keskustelu sujuvasti?

Sujuvuuden kahdet kasvot

Yksilön (puheen)
sujuvuus =
kognitiivinen
sujuvuus

Ks. tästä myös
videojaksoa 2:
Intonaatioryhmät
ja
intonaatiokuviot.

Yksilön (puheen) sujuvuus 1/2

- Miltä Pablon puhe vaikuttaa nimenomaan taukojen ja taukopaikkojen näkökulmasta?
- Puheessa on paljon taukoja, jotka rikkovat intonaatioryhmät liian pieniksi palasiksi. Ks. esimerkkiä seuraavalta sivulta.

Yksilön (puheen) sujuvuus

2/2

- Tauot rikkovat samalla myös syntaktisia rakenteita.
- Dialogista löytyy vastaavanlaisia esimerkkejä lukemattomia.

36	Pablo	Ja sitten hän,
37		(1.5)
38		Hän,
39		(0.5)
40		Mikä se on
		<u>ARZOBISPO</u> .
41	Timo	<u>Arkkipiispa</u> ,
42	Pablo	<u>Arkkipiispo</u> <u>tule</u> ,
43		(1.0)
44		Nunnin,
45		(0.5)
46		Nunnin <u>luona</u> .

Sujuvuus 5: Keskustelun sujuvuus

- Osoittaako joku keskustelun aikana turhautumistaan?
 - Ei.
- Syntyykö keskusteluun kiusallisia taukoja?
 - Ei.
- Tuleeko tarina osallistujille lopulta selväksi?
 - Luultavasti tulee.

- Sujuuko keskustelu?
 - Sujuu.
- Kuka kertomuksen kertoo?
 - **Koko porukka yhdessä!**

Keskustelun sujuvuus =
sosiaalinen sujuvuus

Sujuvuuden kahdet kasvot 1/3

- Kognitiiviset ja sosiaaliset: kummatkin kasvot ovat tärkeitä, sillä ne limittyvät toisiinsa!
- Kognitiiviset kasvot liittyvät yksilön taitoihin, ja ne ovat helposti mitattavissa.
- Yksilö voi kehittää tätä puolta (tiettyyn rajaan asti) myös itsenäisesti.

Sujuvuuden kahdet kasvot 2/3

- Sujuvuuden sosiaaliset (tai interaktionaaliset) kasvot ovat sidoksissa koko kielenkäyttäjärühmän taitoihin ja siihen, mitä he tekevät yhdessä.
- Interaktionaalista, sosiaalista sujuvuutta on vaikea mitata ja myös arvioida, sillä se luodaan ryhmässä muiden kielenkäyttäjien kanssa: tulos riippuu koko ryhmästä.
- Sosiaalinen sujuvuus heijastelee kauniisti sosiaalista todellisuutta, sen ennalta-arvaamattomuutta.

Sujuvuuden kahdet kasvot 3/3

- Kielitaidon kaksia kasvoja kannattaa kehittää sekä luokkatilanteessa että sen ulkopuolella.
- Olennaista toimintaa:
 - luokkahuoneessa aitoa keskustelua ja
 - toiminta ulos luokkahuoneesta!
- Luokkahuoneopetuksessa pitäisi antaa **eväitä myös ennalta-arvaamattomassa sosiaalisessa maailmassa selviämiseen**, kurssiopetuksen pitäisi viedä ihmiset ulos luokkahuoneesta **kohtaamaan ennalta-arvaamaton maailma!**

Lähteet ja lisäluettavaa

Sujuvuus ja sen kahdet kasvot:

Lauranto, Yrjö 2005. Sujuvuuden mittoja. – Leena Kuure, Elise Kärkkäinen & Maaret Saarenkunnas (toim.), *Kieli ja sosiaalinen toiminta*. AFinLAN vuosikirja. Luettavissa myös verkossa: <https://journal.fi/afinlavk/article/view/59922>.

Yleisten kielitutkintojen taitotasokuvaukset:

<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/yleista/kielitutkintojen-rakenne-ja-sisalto/taitotasokuvaukset>

Puheen suunnitteluilmiöt:

Ellis, Rod 1994. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

Tekstuuri ja koherenssi:

Shore, Susanna 2020. *Lauseita ja vesinokkaeläimiä. Perinteisestä funktionaaliseen lauseoppiin*. Helsinki: SKS.

Tekijät

Oheismateriaali:	Yrjö Lauranto
Videosarja:	
Sisältö ja käsikirjoitus	Yrjö Lauranto
Esiintyjä	Yrjö Lauranto
Asiantuntijat	Tommi Nieminen Michael O'Dell
Videotuotanto	Dalgrang Studio

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

©2023 Yrjö Lauranto
Prosodiaa suomenopettajille -oheismateriaali, maaliskuu 2023,
jonka tekijä on Yrjö Lauranto, on [Creative Commons Nimeä 4.0
Kansainvälinen -lisenssillä](#). Materiaali on saatavilla osoitteessa
kielibuusti.fi.